

Delavsko-kmetijski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 9/II.

Na uredništvo lista naj se javijo iz vseh občin takoj delavci in kmetje, ki hočejo biti pri volitvah čuvarji naših škrinjic. Na vsakem volišču morata biti dva: predstavnik in namestnik. Javite točno ime, poklic in stanovanje. Pripravite vse za volitve!

Leto I.

LJUBLJANA, 18. decembra 1924.

Stev. 18.

Enodušno za delavsko-kmetijski republikanski blok.

Ta čas so se vršile konference delavskih in kmetijskih zaupnikov za kranjsko in štajersko volivno okrožje ter za poedine okraje.

Vse konference so izborno uspele. Na vseh se je zrcalila zvestost in trdna volja vztrajati v boju za dosego pravice, za zmago svete proletarske stvari.

Vsi zaupniki so se enodušno izjavili za delavsko-kmetijski republikanski blok in obsodili slov. republikansko stranko in social-patriote, ki so onemogočili skupen nastop vseh delavcev in kmetov. Te stranke so s tem dokazale, da ne mislijo resno tega, kar govorijo.

Vsi kandidati so bili enoglasno voljeni. Izvoljeni so bili sami taki kandidati — delavci in kmetje — ki so dokazali z dejanji in žrtvami, da bodo stali zvesto na braniku delavsko-kmetijske stvari.

Režim jemlje vse svoboščine. Kljub temu grede delavci in kmetje samozavestno v boj, pripravljeni na vse, v svesti si, da njihova stvar mora končno zmagati.

Biriči vabijo jetnike.

Ti biriči so namreč klerikalci. Ko so bili na vladi, je proletariat občutil iste udarce in isto nasilje, ki ga je izvajal Pribeževič pred njimi. Bili so biriči!

S svojo politiko sta Korošec in Davidovič pripravila pot fašistovskemu režimu PP. In zdaj ko niso klerikalci več na vladi, zdaj iščejo kako bi pri volitvah pridobili glasove delavcev in kmetov, da bi pri prvi priložnosti zopet sedli na ministrske stole in vršili delo biriča.

Klerikalci so postali zopet „revolucionarni“. Stresajo in zgražajo se nad PP režimom, vodijo „neizprosen“ „boj“, tako da samo malo manjka, da ne postanejo — republikanci. Korošec še ni republikanec, kajti — o, nesreča! — kjer je republika, tam ni kralja ali cesarja. Pač pa je Korošec že tako nezadovoljen in „revolucionaren“, da je dobil korajžo, povabiti republikance in revolucionarje na skupen nastop pri volitvah. Spomnil se je celo na delavce, ki so za časa njegovega ministrovanja sedeli kot jetniki v zaporih.

Klerikalna stranka je namreč povabila Neodvisno Delavsko Stranko v Ljubljani na skupen nastop pri volitvah v Ljubljani. V ta namen naj bi mi poslali na sestanek dne 9. decembra svojega delegata. Vabilo sta napisala Korošec in Stanovnik. Skof Bonaventura je pozabil pritisniti svoj pečat.

Biriči so povabili jetnike!

Cesarsko-kraljevi republikanci so povabili republikanske delavce in kmete!

Zločinci Zaloške ceste so se spomnili na teptani in izkoriščani proletarijat! Spomnili so se nanj — pri volitvah.

Gospodje klerikalci voditelji! Vi niste republikanci!

Vi niste za suverenost slovenskega naroda!

Vi niste za delavsko-kmetijsko republiko Slovenije!

Vi niste za razdelitev zemlje in škofijskih posestev revnim kmetom!

Vi niste za uničenje fašizma in razpust Orjuna!

Vi ste pripravili pot PP-režimu!

Vi ste za zakon o zaščiti države!

Vi ste za militarizem in monarhijo!

Vi ste za klečeplazenje pred srbsko buržuazijo in na avtonomijo mislite le tedaj, kadar so volitve in kadar vaše zadrage nimajo kredita!

Vi ste biriči!

In mi smo jetniki!

Mi, blok zavednih delavcev in kmetov smatramo klerikalno stranko za glavnega krivca, da živi delovno ljudstvo Slovenije v neznosnih razmerah. Odkod davki, odkod žandarji, odkod orjunci — če ne od tam in od takrat, ko so klerikalci prodali Slovenijo srbski buržuaziji, od katere sedaj iščejo kredita in oblasti.

Zato smo odgovorili klerikalcem tako-le:

„Ljubljana, dne 9. decembra 1924. Vodstvu Slovenske ljudske stranke Ljubljana.“

Na vaša dva povabila za skupen nastop v Ljubljani pri volitvah v Narodno skupščino 8. februarja 1925 izjavljamo sledeče:

Na vladi in pri odhajanju z vlade je dokazala S. L. S. da se loči od PP reakcije le v frazah in gotovih metodah. V času, ko je bila S. L. S. na vladi, je pel nad slovenskim proletariatom bič reakcije kot v dnevih najbolj poostrelega fašistovskega PP terorja, nešteto delavskih zaupnikov se je držalo v zaporih, vse delavske organizacije so bile razpuščene, vsak delavski shod, vsaka delavska prireditev je bila prepovedana.

Dočim so se torej pod režimom S. L. S. jemale delavstvu vse pravice kot pod Žerjavovo diktaturo, je uživala „Orjuna“ popolno svobodo in je sploh S. L. S. z vso svojo politiko pripravljala povratek PP absolutistične reakcije.

Ker se je S. L. S. popolnoma uklonila monarhiji, militaristični kliki in velikosrbski gospodi ter izdala interese slovenskega ljudstva, ne more biti ona voditeljica boja slovenskega naroda in še manj slovenskih delavcev in kmetov proti PP bloku, t. j. bloku odkrite reakcije, najhujšega absolutizma in srbske nadvlade.

Vaše povabilo za skupen nastop pri volitvah je samo poskus, da zopet nasipljete ljudstvu peska v oči kot pri zadnjih državnozbornih volitvah, da ga ob prvi priliki zopet prodate.

Biriči in jetniki ne spadajo skupaj!

In kdor je proti biričem, naj voli delavsko-kmetijski republikanski blok!

-č-č.

Ti ne morejo zastopati slov. naroda.

Zbor S(tranke) L(judskih) S(leparjev).

11. dec. je bilo v Celju zborovanje klerikalnih zaupnikov. Na tem zborovanju je imel glavno besedo dr. Korošec. Nato so bili postavljeni klerikalni kandidati.

Koroščeve konfuzije.

Korošec je dolgo govoril, a povedal je malo in še tisto, kar je povedal, ne drži. Njegov govor je bil ogledalo klerikalne politike, ki ni nikdar iskrena, ampak se vedno obrača po vetru. Klerikalci zase, v svoji notranjosti ostajajo vedno isti, na zunaj pa izdajajo razne parole, s katerimi nalovijo glasov, da potem v parlamentu svoje lastne volivce ogoljufajo.

Ko so pa bili zadnjič na vladi, so se tako razkrinkali, da so danes v očitni zadregi, kako bi se izkopali iz blata, v katerega so zagazili.

Za vse in za nič.

Dosleden v svoji zmedenosti je rekel Korošec tudi to-le:

„Ali se oblika samostojnosti imenuje slovenska republika ali federacija ali avtonomija ali oblast ali srez ali kar hočete, o tem bo sporazum med pametnimi in treznimi brati prav lahek.“

Klerikalci so torej za monarhijo, republiko, Vidovdansko ustavo, sporazum, za vse — in za nič.

Vsak človek, ki le količkaj razume politični potožaj v Jugoslaviji, mora vedeti, da je mogoča

resnična samostojnost in svoboda edino-le

v slovenski delavsko-kmetijski republikanski

in samostojnosti in svobode ne more biti v monarhiji, pod militarizmom ali avtonomiji, v kateri bi glasoval deželni zbor po diktatu srbske in druge gospe.

S tem, da je Korošec tako govoril, je dokazal, da klerikalcem nikdar ni bilo in ni za samostojnost, samoodločbo in svobodo delovnega ljudstva Slovenije.

Oni so le za „bratski in trezen“ sporazum.

Kaj pomeni „sporazum“?

V Beogradu je „Narodna banka“. Ta banka daje kredit industrijskim podjetjem, zadržam itd. Ali od te banke dobi kredit le oni, ki sedi v beograjski vladi.

Klerikalna gospodarska podjetja so v krizi, klerikalni kapitalisti so v stiski, klerikalci so se hoteli opomoči, ko so bili na vladi, na ta način, da so preskrbeli moko, pri kateri bi klerikalne zadrage in podjetja napravile mastne dobičke. Ker so pa morali prehitro zapustiti vlado, se jim ta namen ni posrečil. In klerikalni mogotci imajo danes še večje skomine po beograjski vladi in „Narodni banki“ — zato so pa za „sporazum“ za vsako ceno. To se pravi — za sporazum s srbsko in hrvaško gospodo za delitev profita. Klerikalcem niso mar interesi ljudstva, ampak — žep.

Klerikalni antimilitarizem.

V Jugoslaviji ima glavno besedo oficirska klika „Bela roka“, ki je spravila PP vlado znova na dan.

Največ se izda pri nas ljudskega premoženja za oficirje, kanone, puške, strupene pline, žandarje itd. 6 milijard Din gre za te stvari. Za kmete, invalide, brezposelne delavce pa mogotci nimajo denarja, ker ga imajo le za militarizem. 6 milijard Din gre za vojsko, a vojaki so slabo preskrbljeni, ker našim mogotcem je le za oficirje.

Vsega tega Korošec ni povedal, Korošec ni protestiral proti temu, da gre 6 milijard Din za oboroževanje. On ni mogel protestirati proti temu, ker je bil v vladi sam za to, Korošec je rekel le to-le:

„Naš (klerikalni) antimilitarizem pa obstoji v tem, da zahtevamo za vojsko zdravo in zadostno hrano, primerno obleko, lepo ravnanje, domače podnebje, enakopravnost in znosljivost napram oficirjem slovenske in hrvaške narodnosti, pravičnost brez vsakega protekcijonizma in korupcije v celi upravi.“

To je vse, kar je povedal Korošec o militarizmu v Jugoslaviji. To izpričuje, da so klerikalci militaristi prav tako kot demokrati.

Vsi naj volijo nas!

Na koncu vsega pa je rekel Korošec:

„21 poslancev je imela do sedaj naša stranka. Ako Slovenci izgubimo le enega, bodo nasprotniki klicali: Slovenci odstopajo od slovenske stvari. Kdor torej ljubi slovenski narod, kdor mu je zvest, naj se združi z nami v eno edino slovensko fronto.“

Tako. Klerikalci so izdali Slovenijo, slovenski narod, potepali njegovo samostojnost, zapirali in streljali delavske borce — in v svoji nesramnosti zahtevajo, da jih v zahvalo volimo.

Ne!

Slovenski delavci in kmetje ne morejo glasovati za onega, ki je delil klofute, krogle, zapore in krivico. Slovenski delavci in kmetje ne morejo glasovati za tlačitelje in izdajalce, temveč delavci in kmetje bodo glasovali za delavsko-kmetijsko republikansko Slovenijo.

Klerikalni kandidati.

Med vsemi klerikalnimi kandidati ni niti enega delavca ali revnega kmeta. Kandidati so sami stari poslanci, veliki posestniki in žurnalisti, torej ljudje, ki garantirajo, da bodo branili bogate in teptali revne. Za take ljudi ne more glasovati noben delavec, noben revni kmet; če bi glasoval za nje, bi glasoval proti samemu sebi in proti svoji družini.

Delavci in revni kmetje se morajo zbrati kot en mož pod praporjem

Delavsko-kmetijskega Republikanskega Bloka.

Krinke so padle.

Mi smo poslali slov. republikanski stranki poziv za skupen nastop v volivnem in vsem boju proti PP bloku pod imenom delavsko-kmetijski republikanski blok. Slov. republikanska stranka, ki jo vodi Prepeluh po Radičevih diktatih, je odbila ta poziv. Mi smo v našem listu nato povedali, da je Prepeluhova stranka republikanska in kmetijska le na jeziku, v resnici je pa proti delavsko-kmetijski republikli. S tem smo zadeli prepeluharske republikance v živo. V

zadnji številki svojega „Republikanca“ se hočejo oprati, ali oprali se niso, temveč nehoté potrdili naše trditve.

Prepeluhovci proti delavsko-kmet-ski republiki.

V svojem članku pravijo tako-le: „Vemo, da je ruski narod lahko na svoj način srečen. Na čisto svoj način pa more biti srečen tudi kmet-ski in delavski narod slovenski.“

Mi v svojem pozivu republikancem nismo rekli, naj se izjavijo za ruske revolucionarne metode, temveč mi smo postavili le parolo: za slovensko delavsko-kmet-sko republiko. Zakaj potem „Republikanec“ tako odgovarja?

Zato, da bi se izognil odkritemu odgovoru. Kaj beremo iz tega njihovega odgovora? — Da je rusko delovno ljudstvo res srečno v svoji delavsko-kmet-ski republiki, ali da so Prepeluhovci proti temu, da bi prišlo do svoje republike tudi delovno ljudstvo v Sloveniji. Prepeluh je že bil pokrajinski minister v monarhistični Jugoslaviji in si je pridobil milijonsko premoženje. Zato je on proti temu, da bi se delavci in kmetje popolnoma otrsli vseh izkoriščevalcev. Delavci in kmetje Slovenije pa seveda ne bodo upoštevali Prepeluhovih želj.

Oni so za vlado kmetov, delavcev in — gospode.

Dalje pravijo gg. republikanci, da z nami ne morejo iti skupaj, ker smo za to, da vladajo le ročni in duševni delavci ter revni kmetje nad drugimi razredi in stanovci. Gg. republikanci so s tem povedali, da so oni za tako republiko, v kateri bo vladala tudi „domača, narodna, demokratična“ gospoda. Take republike so: Nemčija, Poljska, Francija itd. Za take republike se lahko navdušuje Radič, delavec in kmet se pa ne more, kajti v teh republikah je delovno ljudstvo skoro prav tako izkoriščano kot pod monarhijo. — Mi se zahvaljujemo gospodom, da so se nehoté izdali, kaj si predstavljajo pod republiko.

„Naši komunisti so centralisti!“

„Republikanec“ pravi, da ne morejo iti skupaj z nami, ker smo mi centralisti, ker smo popolnoma zvezani z delavci drugih pokrajin. Ta je imenitnejša!

Tu moramo ugotoviti sledeče:

Hrvatska republ. kmet-ska Radičev-ska stranka (HRSS), ki komandira slov. republikanski stranki, je stvorila blok s strankami, ki so glasovale za centralistično vidovdansko ustavo, HRSS se je pogajala z monarhijo, klerikalci in veleposestniškimi muslimani, torej s strankami, ki so tvorile prve reakcionarne jugoslovanske vlade, ki so 1920. l. streljale železničarje in kmete, ki so sami vzeli veleposestniško zemljo.

Mi smo mislili, da so republikanci spoznali to svojo usodepolno napako in smo jih zato pozvali, naj se ne ve-

žejo več s centralističnimi in monarhističnimi strankami, ampak z delavstvom. Mi smo jih v našem pozivu opozorili, naj ne sledijo po poti Stambolijskega, ki je bolgarske kmete odvajal od delavcev in koketiral z buržuazijo ter s tem pripomogel h krvavi fašistovski-oficirski diktaturi, ki vlada danes nad bolgarskim narodom. — Naši republikanci ne marajo videti tega in rajši ostanejo prijatelji gospode, monarhistov in centralistov.

Mi se borimo ne za avtonomijo ali federacijo, temveč za popolno samoodločbo narodov, to se pravi, za to, da vsak narod (slovenski, hrvatski, srbski itd.) sam odloča, kakšne zveze in odnošaje bo imel napram drugim. Mi smo torej odločno proti vsakemu državnemu centralizmu.

Delavstvo je notranje centralistično organizirano. Ali v tej demokratično-centralistični organizaciji ne komandira ena oseba, kot je to pri gospodih republikancih, ampak v delavski organizaciji odloča o vseh važnih vprašanjih le kongres vseh organizacij.

„Volivna sleparija“.

Na koncu svojega zmedenega odgovora se je pa „Republikanec“ prav po „slovensko-republikansko“ nesramno zlagal, ko pravi:

„Če torej „Delavsko-kmet-ski list“ prihaja danes z naukom o federaciji, republiki ni slovenstvu, je to le volivna sleparija“.

Gospodje republikanci! Mi smo zahtevali popolno samoodločbo slovenskega naroda, samostojno delavsko-kmet-sko republiko v času, ko ste vi v „Avtonomistu“ boječe jecljali o avtonomiji. To ste februarja meseca ugotovili sami v „Avtonomistu“ (današnji „Republikanec“ se je še nedavno imenoval „Avtonomist“.) Sodruga Sedeja je dal celjski državni pravdnik zapreti, ker je v tem smislu govoril 1. maja v Trbovljah. Obsodil ga je na 13 mesecev zapora zato, ker je govoril za revolucionaren boj.

G. Prepeluhu se pa še las ni skrivil. Temveč g. Prepeluh je sedel v vladi skupaj z najhujšimi centralisti in monarhisti — Žerjavovimi demokrati.

Tako je, gospodje!

Mi smo s težkimi žrtvami dokazali, da tudi delamo za ono, kar govorimo. Vaša dejanja so pa popolnoma druga od vaših besed. Zato pade očitek z volivnimi sleparijami z vso težino na vas same!

Mi ne gremo v volivni boj z nobenimi novimi, visoko-donečimi gesli, mi ne gremo v volitve za poslanska korita, mi gremo v volivni boj, da utrdimo idejo o potrebi delavsko-kmet-skega republikanskega bloka, da utrdimo zavest delavcev in kmetov, da prebudimo vse trpeče in zatirane.

Pred sodišče delovnih množic spadajo!

prenaseljenost tudi na umeten način napraviti, da je relativna prenaseljenost kapitala neobhodno potrebna, da je brez nje kapital sploh nemogoč in radi tega nismo verjeli ljudskošolskemu berilu. Morda ta naša nejevera ni lepa, toda bodi kakor hoče, šli smo in izveli na podlagi državnih statistik gospodarsko analizo, ki nam je naše marksistične študije potrdila, in to analizo podajamo v tem spisu.

Da pa nam bo mogoče z razumevanjem slediti v naslednjem zbrani material in naša izvajanja, naj nam bo dovoljeno najprej nekoliko splošnih pripomb, ki nas bodo vpeljale v studij našega agrarnega vprašanja.

Predvsem nekoliko besed o izrazih, ki jih danes čitamo skoro v vsakem časopisu, kakor n. pr. pritlikav kmet (pritlikovo gospodarstvo, pritlikav poljedelski obrat), mali kmet, srednji kmet, veliki kmet, ubogi kmet, bogati kmet, veleposestnik, latifundist, kmečki razred in kmečki stan. Vsi ti izrazi se mešajo v meščanskih — pa čisto tudi v naših — časopisih kakor pari na plesišču. Temu je krivo pred vsem dejstvo, da gleda vsak nacionalni ekonom na agrarno vprašanje s svojega posebnega političnega in razrednega stališča in ravno tudi statistika vsake države in da radi tega ti pojmi ne morejo biti enostransko opredeljeni. Naj navedemo zato nekoliko vzgledov.

Avstrijska statistika je delila pred svetovno vojno kmetijske obrate n. pr. tako-le:

Pritlikovi obrati do 2 hektarja površine.

Mali obrati od 2 do 5 hektarjev.

Srednji obrati od 5 do 20 hektarjev.

Velekmečki obrati od 20 do 100 hektarjev.

Veleposestva nad 100 hektarjev.

S tem, da sta HRSS in slov. republikanska stranka (SRS) odbili skupen nastop delavcev in kmetov, sta se težko pregrešili nad interesi delavskega in kmet-skega razreda in nad njihovim bojem za popolno narodnostno samoodločbo. HRSS se je rajši zvezala z izrazito kapitalistično gospodo. Delavci in kmetje Slovenije ne oklevajte v tem resnem položaju. Obsodite one, ki bi radi delali kompromise z vladajočimi, z zatralci!

Glasujte kot en moč za

delavsko-kmet-ski republikanski blok!

Delavcu tovarno — kmetu zemljo!

Trbovelj. družba se pripravlja na nov naskok.

Družinske in draginjske doklade hočejo odvzeti! — Samci bi malenkost pridobili, oženjeni z otroci pa bi bili obsojeni v najhujšo lakoto. Rudarje lahko reši le močna in enotna strokovna organizacija.

Iz Trbovelj nam sporočajo:

Dobo absolutističnega PPŽ režima hoče Trboveljska družba izkoristiti, da zada rudarjem zadnji udarec. Trboveljski družbi ni zadosti, da je prisilila na tisoče rudarskih družin, da so se izselile v inozemstvo, ni ji dovolj, da je pogazila vse pogodbe, sklenjene z rudarskimi organizacijami, ne zadostuje ji 50% dobički, Trboveljska družba hoče s pomočjo PPŽerjavovega režima znižati plače za približno 30—50% oženjenim rudarjem, samcem bi pa zato zvišala mezde za ca 10—15%.

Ravnateljstva pripravljajo namreč nov plačilni sistem. Po tem novem plačilnem sistemu bi odpadle vse doklade, nahavni prispevki in ostala bi samo čista plača brez vsakih doklad. Ta načrt je hotela trboveljska družba izvršiti že lansko leto, pa so takrat izvedbo tega načrta preprečili zapužniki ZRD. Kar se tedaj TPD ni posrečilo namerava izvesti sedaj, ko je PPŽ režim razpustil neodvisne organizacije in ko so bile zaščitnice rudarskih interesov.

Trboveljska družba dela tajno na pripravah za uvedbo novega plačilnega sistema. Ona hoče presenetiti rudarje nepripravljene in jih nepripravljene prisiliti, da bodo morali sprejeti nov tlačanski plačilni sistem:

Ravnateljstva državnih rudnikov v Velenju in Zabukovci, kakor tudi v Črni in Mežiški dolini in Jakli v Krmelju so solidarni s Trboveljsko družbo in izjavljajo, da bodo tudi v svojem področju uvedli nov plačilni sistem, če se trboveljski družbi posreči izvesti njen načrt.

Večina rudarjev ne sluti kaka nevarnost jim preti. II. rudarska skupina

seveda spi in se ne gane, Unija, klerikalci in narodni socialisti samo članarino pobirajo in same tudi ne morejo pričeti obrambnih priprav, ker nimajo za seboj večine rudarjev, ki stoji za neodvisnimi. Če hočejo rudarji odvrniti od sebe pretečo nevarnost, morajo takoj pričeti z živo agitacijo proti novemu plačilnemu sistemu in za eno samo

Združeno rudarsko organizacijo na podlagi razrednega boja.

Nevarnost preti vsem. Novi plačilni sistem bo enako udaril vse delavce. Zato so vsi enaki zainteresirani na tem, da pravočasno ukrepejo potrebne obrambne mere. Kdor je proti enotni obrambni organizaciji, ta bo nosil odgovornost za nesrečo, ki preti vsem rudarjem.

21 držav je že upostavilo zveze s sovjetsko Rusijo.

21 držav je že upostavilo zveze s sovjetsko Rusijo in sicer:

Estonska 2. febr. 1920, Litavska 12. jul. 1920, Letska 11. sept. 1920, Finska 14. okt. 1920, Perzija 26. febr. 1921, Afganistan 28. febr. 1921, Turčija 16. marca 1921, Poljska 18. marca 1921, Mongolska 5. dec. 1921, Nemčija 16. aprila 1922, Anglija 8. avg. 1924, Italija 7. februarja 1924, Norveška 13. febr. 1924, Avstrija 20. febr. 1924, Grčija 8. marca 1924, Švedska 15. marca 1924, Kitajska 31. maja 1924, Danska 18. maja 1924, Mehika 1. avg. 1924, Madjarska sept. 1924, Francija 28. okt. 1924, nadalje Albanija. V toku so pogajanja z Japonsko.

Jugoslavije ni med temi 21 državami. Kajti Jugoslavija prednjači v korupciji in militarizmu, v drugih stvareh je zadnja.

V tem volivnem boju se mora delovno ljudstvo boriti za upostavo zvez in miru s sovjetsko Rusijo.

Ne smemo pozabiti,

da se Jugoslavija imenuje kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, da pa v tej kraljevini ne vladajo Srbi, Hrvati in Slovenci, temveč samo Srbi, a tudi ne srbski delavci in kmetje, marveč samo srbska gospoda, srbska buržuazija;

da ta srbska buržuazija vlada nasilno in proti volji hrvatskih, slovenskih in makedonskih množic;

da se stekajo vsi davki v Beograd in da znašajo vsi skupaj 8 milijard. dinarjev ali 32 milijard kron;

da se v Jugoslaviji izda na leto 6 milijard dinarjev ali 24 milijard kron za vojaštvo, topove in oficirje, za ministre in birokracijo; plača se to seveda z davki;

da je lani plačala Slovenija poldrugo milijardo dinarjev ali 100 milijonov zlatih kron davka, da je šel ta davek ves v Beograd in da bi bilo polovico od omenjene vsote dovolj za Slovenijo, če bi bila samostojna država in bi imela svoje dr-

Na Ogrskem, kjer so imeli grofje, baroni in škofje polovico vse ogrske zemlje v svojih rokah in seveda tudi državo v svoji oblasti, je napravila statistika to razdelitev v duhu grofov, baronov in škofov in sicer tako-le:

Pritlikovo gospodarstvo do 5 oralov.²

Malo gospodarstvo 5 do 100 oralov.

Srednjekmečko gospodarstvo 100 do 1000 oralov.

Velegospodarstva nad 1000 oralov.

Kakor torej vidimo grede pojmi, ki jih izražajo enake ali enakovredne besede daleč narazen. Ako n. pr. naša buržuazija govori o malem, srednjem in velikem kmetu, si gotovo ona nekaj drugega predstavlja pod temi izrazi kakor pa mi. Zato moramo mi te pojme točno opredeliti, tako da bo vsak naš čitatelj natančno vedel, kaj mi s temi besedami mislimo.

Ta naša opredelitev glasi sledeče:

Pritlikav obrat (gospodarstvo, posestvo) vsak kmetijski obrat do 5 hektarjev ali okroglo 10 oralov.

Mali obrat (malo gospodarstvo, posestvo) od 5 do 20 hektarjev ali okroglo dvakrat toliko oralov. Srednjekmečki obrat (gospodarstvo, posestvo) od 20 do 50 hektarjev.

Velekmečki obrat (gospodarstvo, posestvo) od 50 do 100 hektarjev. Veleposestvo nad 100 hektarjev.

² Pomni, da je 1 oral = 0,56 ha ali okroglo 2 orala = 1 hektar. Gospodarstvo = obrat. Oral = „joh“ = 1000 kvadratnih sezšev.

(Dalje prihod.)

Agrarno vprašanje v Sloveniji.

Ing. D. Gustinčič.

Uvod.

Razvoj kapitalističnega gospodarstva v Sloveniji nam je prinesel pojav velikega izseljevanja kmet-skega prebivalstva. Po naših informacijah, ki sicer niso točne, ker zanesljive statistike o izseljevanju pri nas ni, toda splošno priznana znaša slovenska emigracija okroglo 250.000 duš, od katerih okroglo 200.000 v Severni Ameriki in 30 do 40 tisoč v Nemčiji. Naši meščanski in socialnodemokratični ekonomski navajajo kot vzrok tej ogromni emigraciji, ki je sorazmerno čisti večja kot Italijanska, toda dežela ni poljedelska, da je premalo rodovitne zemlje in da je pregosto naseljena. Tako je bilo namreč že pred 35 leti napisano v nekem ljudskošolskem berilu, ker je bilo modro še dostavljeno, da bi „trgovina in obrt o boljše cveteli“, in če je tako zapisano še cel ljudskošolskem berilu, zakaj ne bi potem našo podje ekonomski temu verjeli.

Mi pa smo študirali v Marxovem Kapitalu, da je prenaseljenost relativen pojem, da je tako zvana relativna prenaseljenost posledica akumulacije in koncentracije kapitala; čitali smo, da je mogoče

¹ Italijani vsi skupaj, z emigranti vred štejejo 42 milijonov duš in imajo okroglo 6 milijonov evri grantov (izseljencev). Slovenci ste emigranti vsi skupaj 1,5 milijona. Italijanska emigracija šteje torej 1/7, naša pa 1/6 vsega naroda.

žavno gospodarstvo; zdaj pa Slovenija ni samostojna država, a mora plačati še enkrat toliko; kar je seveda srbski gospodi jako všeč;

da je Slovenija pravzaprav kolonija srbske buržuazije;

da je nadalje naša država dolžna 30 milijard dinarjev ali 120 milijard kron angleškim, francoskim in ameriškim bankirjem, da pa je dolžna tudi bankirjem Jugoslavije 2 milijardi;

da v Jugoslaviji še sedaj ni rešena agrarna reforma in še sedaj ni razdeljena zemlja med revne kmete;

da vlada v Jugoslaviji strahovita korupcija in da je v ministru za socialno politiko nad 10.000 nerešenih aktov;

da se dinar dviguje in da se cene tudi dvigujejo, namesto da bi padle;

da se plače ne povišujejo, pač pa krši osemurni delovni čas;

da je stanovanjska kriza neverjetna, da je 100.000 delavcev brez posla, da so invalidi brez podpor itd.

In končno ne smemo pozabiti, da so gornjim krivicam in zločinom krive vse meščanske stranke od socialistov pa do klerikalcev, zlasti one, ki so ustvarjale Jugoslavijo in ljudstvu obljubljale v Jugoslaviji med in mleko — in da je zato treba pri volitvah voliti

delavsko-kmečki republikanski blok.

Vprašajte gospoda Prepeluha

če je bil po prevratu član „narodne“ vlade v Ljubljani; reči ne more, da ni bil;

če je bil tedaj republikanec in če ni bil takrat eden izmed krivcev, da se je Slovenija prodala srbski gospodi in da se je delovno ljudstvo Slovenije potlačilo k tlom;

zakaj takrat ni bil republikanec in zakaj je ravno zdaj, ko so volitve;

zakaj je Slovenska Republikanska Stranka proti enotni organizaciji slovenskih, hrvaških, srbskih, črnogorskih in makedonskih delavcev in kmetov za boj proti srbski, hrvaški in slovenski gospodi;

zakaj je Slovenska Rep. Str. samo za eno megleno republiko, ni pa za delavsko-kmetško republiko, ni pa za to, da postane fabrika delavčeva in zemlja kmetova;

zakaj pozablja na davke, na zakon o zaščiti države, na militarizem, na „mirovne“ pogodbe itd.

in povejte gospodu bivšemu socialpatriotu, bivšemu poverjeniku „narodne“ vlade v Ljubljani in klerikalcu, da bodo delavci in kmetje volili

delavsko-kmetški republikanski blok.

France Kozar:

Zaman.

Zaman nam gradite otoke progonov, zaman groze nam vaše sodbe z ječami, krogli, vešali — v nas je trdna vera: Vi, mogotci, boste propali!

Naša srca so prepojena z novo nado, da bomo mi, ponižana, zaničevana kanalja,

zgradili bodočnosti barikado.

Ko vi, mogotci, prirejate orgije — vašega življenja vzor, tedaj se mi, prognanci, zbiramo v zbor, ki vam zapoje: Miserere!

Zaman so vaši udarci ob nas! Preko vas mi gradimo bodočnosti pot iz teme krivic v zarjo novih rdečih svobod!

Meščanske stranke imajo za volilno agitacijo tiskarne, dnevnik, milijone. Mi vsega tega nimamo. Zatorej zbirajmo za VOLIVNI FOND povsod, vedno, na vsakem kraju! Vsak naj da najmanj 10 Din!

D. Gustinčič.

Za kaj gre?

I.
Danes je vsakomur jasno, da se bije tekoči boj v Jugoslaviji izključno v znamenju narodnostnega boja. Dr. Korošec izjavlja na shodu zaupnikov SLS v Celju: „Gre za slovenski narod!“ Radič zahteva za Hrvata samostojno republiko. Srbska volilna parola je „enotnost države in enotnost naroda“, kar pomeni njihovo nadvladje (hegemonijo). Macedonci zahtevajo samostojnost celokupne Macedonije, t. j. združitve jugoslovanske, grške in bolgarske Macedonije v samostalno republiko. Svojo republiko zahtevajo tudi črnogorski federalisti. Bosanski Moslemini zahtevajo avtonomijo. Za čim težijo vojvodinski Madžari in Nemci, ki so v Vojvodini v ogromni večini in kaj je njihovo (tajno) volilno geslo si lahko mislimo. Vprašanje pa nastaja, kaj nas je dovedlo v to potencirano nacionalistično vrvenje? Mi vemo, da je leta 1919/20 ogromna večina jugoslovanskega prebivalstva drugače mislila o nacionalnih vprašanjih, da tega boja takrat skoro še ni bilo, da se je začel jače razvijati še le v naslednjih letih, da se je stopjevalje poostroval in da stopa sedaj šele v prav odločilno fazo.

Odkod to?

Vsi narodnostni boji imajo svoje gospodarske temelje, svoje gospodarske, materialne vzroke. Brez materialnih vzrokov ne bi imeli narodnostnih bojev na svetu. Narodnostni boji nastajajo iz gospodarskega izkoriščanja naroda po narodu. Vladajoči narod si podredi druge narode radi svojih materialnih koristi; on jih potem gospodarsko in kulturno tlačiti ne iz nekakega sadizma, slučajno, iz veselja do tlačenja, temveč ker mu donaja to večje ali manjše materialne koristi in ugodnosti. Kjer ne gre za gospodarsko izkoriščanje, tam tudi v sožitju večjih narodov v eni državi ne čujemo o narodnostnih bojih. Primer zato nam je mala Švica, kjer živijo štirje narodi: Nemci, Francozi, Italijani in Retoromani, pa se o kakem narodnostnem boju niti ne govori.

Kateri so torej materialni vzroki nacionalističnih bojev v Jugoslaviji! Buržuazija se jih redkokdaj dotakne, ker ona ne igra rada z odprtimi kartami. Njej prija, da zavija te boje v nekatere nacionalne svetosti, v nekak nadzemski idealizem, ki bolj vleče zlasti srednje meščanske sloje. Toda naša dolžnost je, da odkrijemo in razgalimo to materialno stran pred očmi delavca in kmeta brez rezerv in da mu pokazemo, da je nacionalni sporazum med srbsko, hrvaško in slovensko buržuazijo trajno nemogoč, da se tak sporazum med njimi ne da doseči in da vodi do tega sporazuma samo ena pot, t. j. delavsko-kmetška nadoblast v državi.

Poskusimo torej navesti nekoliko materialnih vzrokov naših nacionalnih bojev. Vsakomur je znano, da obstoji v Belgradu tako zvana „Narodna banka.“ Ta banka bi morala biti pravzaprav državna, toda ona je le privilegirana in v kateri si država pridržuje velike predprave in pa kontrolo. Ta banka izdaje novčance (banknote) in skozi njene blagajne krožijo vsa državna plačilna sredstva. Vanjo se stečejo davki in državna posojila. Ona daje državi posojila in določuje obrestno mero. Ona regulira obtok novčanice v prometu: v sporazumu z vlado lahko povzroči, da cirkulira več ali manj papirnatega denarja v prometu. In končno ona financira druge privatne velike banke in druga privatna podjetja (navadno s posredovanjem drugih bank). „Narodna banka“ je torej duša, je regulator vsega gospodarskega življenja.

In v čigavih rokah se nahaja ta banka? Ker je vlada v rokah srbske buržuazije, in ker ta odločilno vpliva tudi na vodstvo in upravo te banke, je naravno, da se nahaja banka v rokah Srbov.

In kakšne so posledice tega dejstva?

Predvsem te, da hrvaške in slovenske banke in centralni zadržni zavodi ne dobe nikakih posojil iz „Narodne banke“. To pa se pravi, da je hrvaškemu in slovenskemu kapitalističnemu gospodarstvu preprečena vsa vsa sredstva, ki so nedovoljno ali pa iskati draga posojila v inozemstvu. V Sloveniji imamo kakih 600 zadrug, po večini kmečkih, ki so v rokah Srbov. Razvoj teh zadrug je nemogoč, ako ne dobe cenenega kredita. Tak cenun kredit je dobe samo od „Narodne banke“ s posredovanjem ...

Internacionalni pregled.

Angleška vlada na delu. Blok proti Rusiji.

Nova konservativna vlada, ki je prišla na krmilo po Macdonaldovem padcu, se stavlja na čelo reakcije v Evropi. Ne samo da noče slišati o pogodbi s sovjetsko Unijo, marveč se tudi trudi, da ustvari v Evropi blok proti sovjetski Rusiji. V ta blok naj bi vstopile evropske velesile in še nekatere države, na čelu bi pa stala Anglija. Da se ta blok sprovede, je angleški zunanji minister Chamberlain odpotoval v Pariz in imel razgovore z Herriotom ter nato odšel še v Rim, da pripravi Italijo za zvezo z Anglijo. Internacionalni kapital znova grozi sovjetski uniji in zopet je Veljka Britanija ona država, ki ji gre iniciativa. Radi nasprotij med državami v Evropi bo Angliji pač težko izvršiti ta načrt. Proletariat pa mora stalno stati na braniku in zahtevati priznanje in zvezo s sovjetskimi republikami.

Angleški kralj govori.

Angleški parlament se je otvoril pred dnevi s prestolnim govorom angleškega kralja. Kralj se je dotaknil najprej nemirov v Egiptu, rekoč, da je sovražna kompanija izzvala nemire v Egiptu, na kar je bila Anglija prisiljena, da zahteva zadoščenje. Vlada je zahtevala, da se zagotovijo angleški interesi v Egiptu in storila potrebne ukrepe. Glede pogodbe z Rusijo je izjavil kralj, da vlada ne more predložiti parlamentu v proučevanje in ratifikacijo pogodbe z vlado unije socialističnih sovjetskih republik in da trenutno zadostuje trgovska pogodba z Rusijo, podpisana 16. marca l. 1921.

Kraljev govor je obenem tudi delovni načrt nove konservativne vlade Baldwina.

Francija preganja komuniste.

Reakcija se ojačuje povsod, tudi v Franciji, dasi je ta Francija sama priznala sovjetsko Rusijo in dasi ima vlado meščanske levice. Baš ta levičarska vlada gospoda Herriota je zadnje dni priredila celo ofenzivo proti komunistom. Aretacij je bilo par sto in okrog 80 inozemskih komunistov je dala izgnati, a aretiranega Sadoula, ki je bil že enkrat obsojen na smrt, bo izročila vojnemu sodišču. V Parizu je prišlo radi tega do komunističnih demonstracij, pri katerih je množica vzklivala: „Živel Sadoul! Živela revolucija!“ „Dot z Herriotom!“ Demonstrante je razgnala ojačena policija in izvršila par aretacij.

Mi smo prepričani, da bo francoski proletariat znal odbiti napade buržuazije. Obznanje ne napravijo konec delavskemu gibanju.

Pri teh preganjanjih ima vmes roko angleška buržuazija, ki je tako pri srečanju Radicu in Prepeluha. Kajti preganjanja so se začela po obisku Chamberlaina, angleškega zunanjega ministra v Parizu. „Demokracija“ buržuazija se resno trudi, da postane voditeljica svetovne reakcije

Upor v Albaniji.

Na več mestih v Albaniji je izbruhnila vstaja. Dvignila so se tri plemena proti albanski vladi Fan Nolinja. Uporniki so oboroženi s strojnimi in mitraljezami ter so se napotili proti glavnemu mestu Tirani, da vržejo vlado. Vlada je deloma zbežala. Vlade čete se bore proti upornikom, a se morajo umikati. Stanje je zelo kritično, vznemirjenost je velika.

Vzrok uporu je, da je vlada Fan Nolinja pri svojem nastopu svečano obljubila, da bo revnim kmetom razdelila zemljo, a te svoje obljube ni držala.

Gotovo pa to ni edini razlog uporu, pač pa ima zopet kaka tuja država prste vmes in morda je ta država baš Jugoslavija. Imperialistična buržuazija hoče razširiti svoje ozemlje in izziva upore in vojne. Balkan je zemlja večnih uporov in konfliktov in stalno obstoja nevarnost oborožene vojne. Ta nevarnost bo večja z vsakim dnem, dokler ne bodo balkanski narodi sami, to se pravi delavci in kmetje Balkana, prišli do besede in moči in uredili razmere napram svojim interesom.

Pomen nemških volitev.

7. dec. so se vršile v Nemčiji letos že druge volitve v parlament.

4. maja so bile prve volitve. Njihov rezultat je bil sledeč:

	glasov	mand.
nemški nacionalci	5,778.313	106
kmetška zveza	674.280	?
socialdemokrati	6,014.380	100
demokrati	1,657.957	28
centrum (klerikalci)	3,920.798	65
bavarska ljud. stranka	684.395	16
nemška ljud. stranka	2,640.484	?
narodni socialisti	1,924.553	32
nemški socialci	337.924	4
gospodarska stranka	319.779	15
bav. kmetška zveza	684.395	?
neodvisni socialisti	234.997	?
komunisti	3,746.671	62
skupaj	466	

Ta parlament je životaril, dokler ni prišel pred nerazrešljivo zagato Dawsov načrt, načrt ameriškega kapitala, kako naj Nemčija odplačuje vojno odškodnino. Načrt je bil sicer sprejet, a njegove izvedbe je prisililo vlado do razpusta parlamenta. Volitve so se vršile v znamenju najhujšega terorja nad komunisti, katerih je 8.000 v zaporih in to najboljših, najsposobnejših. Komunisti, kot najhujši sprotniki Dawsovega načrta so bili preganjani po navodilih ameriškega tala.

Kljub vsemu terorju je komunistična stranka izgubila sorazmerno malo število glasov. 4. maja je dobila 62 poslancev, sedaj 7. dec. pa 45 t. j. 18 manj ali 20%. A pričakovati je bilo vsaj stovestega terorja, da izgubi polovico. Nemški komunisti so častno prestali svoje izkušnje in se utrdili v inozemskem proletariatu.

Socialdemokrati so ši v volilno agitacijo s parolo izvedbe Dawsovega načrta,

ki pomeni izstradanje nemškega delavstva za ameriške bankirje. Socialdemokrati so pridobili malomeščanske in meščanske glasove, zato je število socialdemokratskih glasov narastlo.

Da komunisti proletarskih glasov niso izgubili, se vidi iz tega, da so komunistični glasovi v industrijskih krajih Porurja, Prusije in drugod narastli.

Rezultat volitev 7. dec. je:

	glasov	mand.
združene socialist. str.	7,778.750	130
nemški nacionalci	6,129.255	102
centrum (klerikalci)	4,051.595	68
nemška ljudska str.	3,017.132	50
demokrati	1,902.646	32
bavarska ljudska str.	1,111.785	19
gospodarska stranka	959.723	17
skrajni fašisti	891.652	14
kmetška zveza	498.013	6
nemški socialci	75.000	0
komunistična stranka	2,679.429	45

V Düsseldorfu, Porurju, zapadni Prusiji in Turinški so komunistični glasovi narastli, na Bavarskem in vzhodni Prusiji so padli. Med drugimi izvoljenimi komunističnimi poslanci so ti-le: Hörnle, Ruth Fischerova, Höllein, Mlunzenberg, Klara Zetkin, Remmele, Richhorn, Zeackhe, Schollem, Korsch, Schütz, Neubauer, Thälmann, Rosenberg, Katz.

V Berlinu samem so dobili komunisti 214.138 glasov.

Razmerje sil v novem parlamentu je tako, da bo težko delo. Volitve v Nemčiji niso razjasnile položaja, temveč imamo pričakovati poostreitev razrednih nasprotij.

Volitve v pruski deželni zbor so izpadle sledeče. Poedine stranke so dobile:

	glasov	mandatov
socialdemokrati	116	(prej 136)
nem. nacionalci	111	(" 77)
centrum (klerik.)	79	(" 79)
komunisti	47	(" 27)
nem. ljudska str.	50	(" 57)
nar. socialisti	17	(" —)
demokrati	26	(" 26)
gospodarska str.	10	(" 4)
hanoveranci	2	(" 3)

Pozor! Požurite se!

Dobili smo že polno naročil za knjigo

1. junij.

Žal radi bojkota ljubljanskih tiskarn ona ni mogla iziti do 15. decembra in bo izšla koncem tega meseca.

Vsi, ki so jo že naročili, jo bodo dobili. Naročajte jo dalje! Kajti naročil je toliko, da se ne pešča za one, ki se ...

Politika SLS sloni skoro izključno na temelju njenega združništva. Od todi njena sredstva in njen vpliv na kmečke mase. Ako imamo torej pred očmi to materialno dejstvo, potem bomo razumeli divji srd, ki ga kažejo naši klerikali na srbsko buržuazijo.

Toda to ni še vse.

Ker gre vsa struja denarja skozi blagajno „Narodne banke“ in ker je samo ona pooblaščenca izdajati nov papirnati denar, ona tudi lahko regulira obtok papirnatega denarja po pokrajinah in njegovo vrednost. Ker določuje vrednost (valuto) denarja njegova zlata podlaga (zlato zaklad v kletih Narodne banke), tedaj je treba samo, da Narodna banka vzame iz prometa gotove množine novčanic in vrednost denarja poskoči.

To ima dve hudi posledici za izvenarbsko trgovino in industrijo. Prvič, se

potem čuti še večja tesnoba v plačilnih sredstvih — ker Narodna banka jim noče dati posojila — in posojila se še težje dobe, drugič pa producirajo dražje, izdelki so dražji, ker so plače delavstva ostale iste in podjetja se bližajo konkurzi. Podjetniki skušajo znižati delavske plače, tu pa stoje pred nevarnimi stavkami.

Take zadrege nesrbskih kapitalistov pa so srbski buržuaziji v veliko korist. Ona na ta način s svojim kapitalom lahko prodira v nesrbska podjetja. Ko je nekoč v Skupščini rentail neki prečanki kapitalistični poslanec proti deflaciji (proti jemanju novčanic iz prometa) in tožil, da bo vsled tega propala vsa slovenska in hrvaška industrija, mu je posmehljivo odgovoril neki Srb:

„Vaša industrija ne bo radi tega propala, ona bo samo prešla v druge roke.“ (Dalje prihodnjič.)

Nasilja po vsej državi.

Batine v Srbiji.

Celo v Srbiji nastopa teror. Žandarji so v vasi Gradče pretepli sedem kmetov in eno ženo. Vsled težkih poškodb sta dva kmeta isti dan umrla.

Kako se pripravljajo „svobodne“ volitve.

V Kosovki Mitrovici (Srbija) je novi okrožni načelnik zagrozil, da bo strl vse opozicionalne elemente. V to svrhu je dal tudi aretirati okrog 50 ljudi in je prepovedal konferenco muslimanske stranke.

V Vojvodini je oblast pozaprila dvajsetorico pristahev Radičeve stranke, ki so zbirali podpise za kandidatne liste.

Vranglovci naj glasujejo!

PP režim si hoče svojo pozicijo utrditi tudi s tem, da si pridobi glasove Vranglovcev. Vlada je poslala občinam pismo, da se lahko vpišejo v volilne imenike ruski begunci, vedoč da bodo glasovali za reakcijo.

K dogodkom v Karlovcu.

Krvavim nasiljem Orjuna in režimovcev v Karlovcu je sledil odlok državne oblasti, da se karlovški Sokol (republikanski) razpusti. Vršijo se preiskave.

Orjunaška nasilja v Osijeku.

Orjunaši so v Osijeku ponovno napadli iz zasede hrvatske omladince. Prišlo je do streljanja, pri čemer so orjunaši enega teško ranili. — Delavci, pripravljamo se na samoobrambo!

PP režim pripravlja državljansko vojsko. Razdeljevanje orožja.

Režimski časopisi so zopet polni vesti o boljševidni nevarnosti v Jugoslaviji. Vlada izjavlja, da je našla „tajne dokumente“ o zvezah Radiča z Moskvo, ki da z denarjem podpira hrvatski republikanski pokret. Pribičevićevi časopisi vedo celo, da misli Radič izvesti v januarju revolucijo.

Podobne vesti so se širile julija meseca, ko je PP režim pripravil razpust in prepoved delavskih organizacij. Tedaj je fašistovska vlada udarila po proletariatu in njegovi stranki, zdaj pa hoče udariti tudi po Hrvatski Republikanski Stranki. Znaki se že kažejo na vseh koncih. Srbska buržuazija je odločena, da z vsemi sredstvi brani svoje stališče in da ne da vlade iz rok, četudi pride državljanska vojna. Še več! Pašič in Pribičević direktno pripravljata to državljansko vojsko in hočeta z oboroženo silo strati odpor hrvatskih in

slovenskih delavsko-kmetških množic. Notranje ministrstvo je odredilo, da se v slučaju potrebe lahko razdeli med zanesljive državljane, t. j. med orjunaše in radikale, tudi orožje, če se orožništvo in vojaštvo ne bo izkazalo kot zadostno in zanesljivo.

„Hrvat“ piše celo, da je armada že razdelila precej pušk po Liki in Krbavi na Hrvatskem. Na ta način se misli vzdržati „javni mir in red“, to se pravi udušiti s krvjo revolucionarno gibanje delavcev in kmetov. Prvi junij se bo še ponavljal po celi Jugoslaviji. Odgovor delavsko-kmetških množic mora biti: samoobramba in odločen boj proti nadvladi srbskih kapitalistov!

Namesto gumijasih kroglic svinčene kroglice?

Pred dobrim letom dni je pisala Orjuna: Ne s kitaro in gumijastimi kroglicami, temveč z revolverji in bombami bomo dosegli uspeh! Tako je delala sedaj in tako bo delala tudi v bodoče ter tudi pri volitvah po nalogu PP vlade. Evo, kaj piše Radičev „Slobodni dom“: V vas Crveni Bok je prišel nek Pribičevićev, zbral kmete in jim govoril: „Upišite se u komite, dobit čete puške, municiju i bombe te novaca, koliko koji bude trebno. Ja ču vam biti vodja i na dan izbora mi čemo razbijati republikanske kutije (skrinjice), a budo li trebalo, pobijati čemo sve Hrvate republikance, koji budu išli na izbore.“

Fašistovski režim hoče torej izvesti volitve s svinčeniimi kroglicami. To si delovno ljudstvo ne bo dalo dopasti in ga ne bo omajalo za delavsko-kmetški republikanski blok. Boj se mora končati z zmago delavcev in kmetov.

Ako sodniki ne bodo poslušni.

Režim sam je prepričan, da se vse izmišljotine in vsi dokumenti in dokazi o boljševidni nevarnosti in o zvezah Radiča s sovjetskim poslaništvom morajo razbliniti pred sodiščem. Zato se režim pripravlja, kakor je izjavil nek minister, da suspendira (razveljavlja) zakon o sodnikih in če treba tudi ustavo samo. Ako torej sodišča ne bodo pokorno poslušala in pošiljala ljudi na vešala in v zapore na podlagi režimskih falzifikatov, vlada torej ne bo pomišljala in se obojavljala niti minute, da sama sodi po Cankovovem receptu in sicer z revolverji in bombami svojih agentov in plačancev. Tedaj ne bodo sodili sodniki, marveč Krajci in Andjelinoviči, kakor so to storili 1. junija v Trbovljah s sodrugom Fakinom.

nabavi cikotije odklonijo orjunsko-kolinsko cikotijo, ker nihče nas ne bo mogel siliti, da bi sami sebi dajali vrv za vrat.

Francija ni obljubljena dežela. Ne v Francijo!

II.

Zadnjič smo pisali o razmerah v železnih rudnikih, danes hočemo še o tukajšnjih premogovnikih.

Malo je bilo delavcev, ki so takoj, zapustivši Jugoslavijo, odšli naravnost v tukajšnje premogovnike. Bili so tu že okrog dva meseca, ko smo mi prispeli iz Tikujč. Nekateri so naleteli tudi jako slabo, tako radi stanovanja, kakor glede dela in zasluzka. Prišli so v taka stanovanja, kjer so bile strehe razdrpane in niso držale dežja, tako da bi bil moral delavec v deževnem vremenu skoro razpeti dežnik nad posteljo, da je šel k počitku. Tu družba

Courier, tam trb. prem. družba — primer Doherna v Trbovljah. — Pozneje so šele dobili boljša stanovanja, ko so se prestavili tudi k drugi družbi. Isto je s plačami. Po nekaterih krajih delajo izučeni rudarji, ki so že desetletja opravljali rudarski posel, za 17 do 21 frankov na dan.

Mnogo je tu tudi onih rudarjev, ki so prispeli iz Nemčije v onem času, ko ni bila valuta stabilna in niso vsled padca nemške marke mogli kupiti niti vsakdanje hrane. Sploh se opaža pri delavcih slovenske narodnosti veliko preseljevanje, ne samo v Jugoslaviji, temveč tudi v inozemstvu. Prihajajo sem, in odhajajo v Belgijo in Nemčijo in se zopet vračajo.

Največ inozemskih delavcev je poljske narodnosti in pred kratkim časom se je tu raznesla vest, da se jih nahaja okolo 4000 v mestu Toulon, s katerimi ne vedo kam, ker je dovolj delovne sile in so vezani na pogodbo, da bodo za nižjo plačo delali eno ali dve leti.

Ker je tu vedno dovolj delovne sile, se čestokrat zgodi, da kdo ne dobi dela teden, dva tedna, da celo mesec. Kaj hoče storiti tak delavec, ki ima morda s seboj še družino? Prosi in moleduje tu in tam! Končno se mu je morda posrečilo, da je dobil delo, toda obvezati se je moral, da bo delal za manjšo plačo šest mesecev ali celo več. Zasluži potem toliko, da je navezan dalje časa na rudnik, kjer je prijel za delo in mora biti zadovoljen s plačo, ki mu jo da podjetnik. Pritožiti se ne more, prvič, ker ne razume jezika, drugič, ker pritožba nič ne zaleže. S strani podjetnika se mu pove, da so drugje še slabše plačani ter se mu imenuje kako podjetje, kjer so razmere najslabše in plače najnižje. (V Jugoslaviji se je vedno sklicevala trb. prem. družba na razmere in plače v Bosni.) Tako je pred nedavnim časom intervjuiral neki delavec poljske narodnosti pri upravi podjetja, naj bi se ga pomaknilo v višji plačilni razred, ker je zaposlen tu že nad leto dni ter opravlja posel v premogovnikih že nad 20 let. Kaj se mu je dejalo s strani uprave? „Vi niste prišli v Francijo zato, da boste spravljali denar na kup, temveč da pomagate obnoviti Francijo, ki je bila prizadeta, težko prizadeta po vojni. (Da si bodo čitatelji na jasnem glede razpredelbe plač, moram omeniti, da so tu razredi, ki pridejo v poštev za odrasle in kvalificirane delavce in sicer znaša 7. razred z druginjsko doklado okrog 21 fr., 8. razred 23, 9. razred 25 in 10. razred okrog 28 fr. z druginjsko doklado.) Novo došli delavci, pa naj si bodo kvalificirani ali ne kvalificirani, imajo in prejmejo plačo sedmega plačilnega razreda, katerega obdrže nekateri dalj, drugi manj časa, predno so pomaknjeni v višjega. Do osmega razreda še nekoliko gre, ali težko je potem doseči 9. ali celo 10. Dostikrat preteče pol leta in še več predno se doseže 10. razred.

Res je pa tudi to, da je precej tudi takih delavcev, ki so prejeli takoj plačo 10. razreda. Toda to je bilo tedaj, ko je bilo tu še malo inozemskih delavcev ter ni bilo dobiti kvalificiranih moči. Čim bolj pa so se jeli priseljevati delavci iz drugih držav, tem vedno slabše je bilo in tem težje se dobi delo. Kajti podjetnik ima dovolj delovne sile na razpolago in sprejema najrajši one, ki delajo na pogodbo, ker pri teh zasluži še in profitira nekaj več kot pri onih, ki se ne vežejo s pogodbo.

Težko nam je, ker smo morali iti za kruhom v Francijo, kajti s tem odjedamo kruh domačim delavcem, katerim se godi vedno slabše vsled priseljevanja inozemskih delavcev. Vedno več brezposelnih, v delo se pa sprejema inozemce, ker delajo za manjšo plačo. Ista metoda kot v Jugoslaviji in kapitalizem iztiska delavca do zadnje kaplje. Dr. Dimnik skrbi ne le samo za jugoslovanske, temveč tudi za francoske kapitaliste, ter jim pošilja delavce na izkoriščanje.

Rudarji iz lanških premogovnikov.

Maribor. (Mein Weg ins Gefängnis.) Freitag den 20. VI. 1924 kam der Gendarmeriewachtmeister zu mir in die Werkstätte und verhaftete mich im Namen des Gesetzes, ohne den Grund der Arretation anzugeben. Wir schlugen den Weg zu meiner Wohnung ein, wo mich schon zwei Geheimpolitisten erwarteten und mir den Ausweis übergaben, daß sie bei mir Hausdurchsuchung zu unternehmen haben. Nachdem sie 1 1/4 Stunde herumstierten und doch nicht das Geringste fanden, durchsuchten sie noch die Sachen meines Genossen M., der bei mir wohnt, und beschlagnahmten bei ihm zwei wertlose Briefe.

Damit war diesmal die Sache erledigt.

Den nächsten Tag, Samstag um 1/2 8 Uhr früh, kam wieder ein Gendarm in die Werkstätte und sagte zu mir, ich soll für 10 Minuten mit ihm gehen. Ich lehnte ab und der Meister jagte ihn zum Teufel. Nach einer halben Stunde kamen schon zwei Gendarmen mit Bajonett auf dem Gewehre und mit ihnen erschien auch ein Detektiv. Ich mußte mit ihnen auf das Polizeikommissariat, etwa 3/4 Stunden von der Werkstätte entfernt. Dort angelangt wurde ich arretiert unter dem Vorwande, ich hätte am Freitag zu Protokoll nicht wahrheitsgemäß ausgesagt. Sie fragten mich, wo ich organisiert bin, welche Kommunisten ich kenne und desgleichen mehr, worauf ich Antworten gab, die sie selbst wußten. Es wurde ein zweites Protokoll gemacht und dann bekam ich einen Schubzettel und man führte mich zum Polizeikommissär Kerševan, der sofort sagte: „zapor“. Um 1/2 1 Uhr befand ich mich schon im Polizeiarreste, wo mir alle Sachen abgenommen wurden. Nach zwei Stunden wurde ich fotografiert wie ein Schwerverbrecher, mußte mich ganz ausziehen, wobei alle Merkmale aufgenommen wurden und auch die Fingerabdrücke vollzogen wurden. Um 4 Uhr wanderte ich ins Gerichtsgefängnis und kam in Zelle Nr. 72 zu einem Russen, der zum Tode verurteilt war. Er erzählte mir seine Erlebnisse aus Rußland, von seinen Söhnen Kommunisten und auch von der Revolution 1905, von welcher ich schon gelesen habe. Am Montag ging ich zur Marodervisit, wo ich den Genossen R. aus Ruße fand und erfuhr, das er auf Nr. 70 weile. Am Samstag, als wir baden gingen, traf ich den Genossen Habe aus Zelle 73. Hernach gab es immer Diskussionen am Fenster und beim Spazieren. Eines Tages kam auch Genosse M. dem Genossen Habe auf Nr. 73 Gesellschaft leisten, aber nur auf Tage. Er brachte uns Neuigkeiten: NDSJ aufgelöst, die Genossen in Ljubljana eingesperrt, Genosse Juvan von Orjuncen gemartert usw. Auch mit Marcel Žorga machte ich Bekanntschaft und da er in der Nähe war, diskutierten wir wie in einem Kaffeehause. Nach einem Monat wurde ich in die Zelle 8. übersetzt, wo ich mit einem Goldschmuggler Bekanntschaft machte. Oft wurde ich zum Untersuchungsrichter gerufen, der von Beweisen sprach und mit allerhand Sachen herumspunkte. An den Wänden fand ich revolutionäre Anschriften, sogar Živel komunizem. Der Name und Ort deuten an, daß die Aufschrift von einem ungarischen Genossen herkommen. — Am 18. August wurden wir vorgerufen, wo es hieß laut § 109 des serb. Gesetzes die Untersuchung eingestellt. Die Rußauer gingen nach Hause, ich in Polizeiarrest zurück und Genosse Habe blieb im Gefängnis. Fünf Tage verbrachte ich noch im Polizeiarreste, denn man wollte mich über die Grenze schubieren. Dank den Interventionen geschah das nicht und den 22. August kam ich in die Freiheit. — Vieles lernte ich im Arreste, was ich noch nicht wußte! Mit genossenschaftlichen Grüßen. Trotsmann.

Zahvala.

Vsemu razredno-zavednemu proletariatu in posebno proletarski mladini v naši Kotlini in „Rdeči pomoči“, ki so me gmotno in moralno podpirali za časa mojega preiskovalnega zopora, ki je trajal od 18. junija do 27. novembra 1924 v celjskih zaporih, izrekam najtoplejšo zahvalo.

Preganjen in pahnjen v ječo zabijam besedo bodrilno: Ne ječe in nobeno despodsko sredstvo naš ne uničijo, zakaj v okovih je le telo, toda duha ni možno ubiti in uklepati v okove. In kljub vsemu viharju politične reakcije bom ostal element razredno-zavednega boja, ostal bom zvest ideji, ki se bori za osvobojenje tlačenege človeštva. S proletarskim pozdravom. Franc Kozar, kurjač.

Albert Thomas v Zagrebu.

Francoski socialist Albert Thomas, ki je bil za časa vojne minister za municijo, je prispel v Jugoslavijo, da se informira o delavskem zavarovanju. Bil je v Bukarešti in Sofiji in povsod so slavnega gospoda socialpatriota veličastno sprejemali ministri in generali, a proletariat je obsojal tega izdajalca in socialimperialista. V Zagrebu bi mu kmalu huda predla kot v Ljubljani. Delavstvo se je demonstrativno zbralo in izžvižgalo g. ministra, ki se je hitro odpeljal v avtomobilu.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje. Odgovorni urednik Josip Pezdin, sedlar.

Dopisi.

Ljubljana. (Kolinska tovarna podpira Orjuna.) Dobili smo v roke dokument, iz katerega je razvidno, da dajejo nekatera industrijska podjetja orjuncem redne mesečne denarne podpore. Kolinska tovarna, ki reflektira na odjemalce iz delavskih vrst, tista kolinska tovarna daje Orjuni po 500 Din včasih pa še večje vsote, katere orjunci uporabljajo za nabavo revolverjev, municije in mučilnih priprav. Kdor kupuje kolinsko cikotijo, daje indirektno orjuncem denarno pomoč.

ravnateljstvo kolinske tovarne reflektira še na odjemalce iz delavskih vrst, bo nadaljno subvencioniranje orjunkskih tolpu ustavilo, sicer bomo prisiljeni v lastno obrambo pozvati delavce in kmete, da pri